І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 52. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 18-го БЕРЕЗНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, MARCH 18, 1960 No. 52. VOL. LXVII.

АЙЗЕНГАВЕР ЗАЯВИВСЯ ЗА КАНДИДАТУРОЮ РИЧАРДА М. НІКСОНА

Вашингтон. — В середу 16 березня ц. р. през. Айзенгавер заявився дефінітивно і виразно за кандидатурою віце-президента Ніксона на президента ЗДА у цьогорічних президентських виборах. У відповідь на поставлений йому під час пресової конференції запит през. Айзенгавер ствердив, що він дасть свою повну підтримку Ніксонові в його кампанії на президентську номінацію, щоб тільки допомогти йому здобути перемогу у виборах. Після закінчення пресової конференції Президент потелефонував Ніксонові, який у той день перебував у Ню Йорку, і поінформував його про свою заяву. В пізнішій розмові з журналістами Ніксон відмовився подати будь-який коментар у цій справі, заявляючи, що він не має звичаю коментувати декларацій, роблених Президентом під час пресових конференцій, навіть і тоді, якщо вони торкаються його самого. В дальшому заявив през. Айзенгавер, що він готовий, якщо його запросять, виголосити головну промову під час республіканської Крайової Конвенції і допомагати республіканцям у виборчій кампанії в межах своїх теперішніх президентських обов'язків. Торкнувся през. Айзенгавер під час пресової конференції теж і актуальної тепер справи сеґреґації і законопроєкту про громадянські права, заявляючи, що на його думку, кожне із південних міст повинно влаштувати в себе спеціяльну конференцію для розв'язки пекучих расових проблем, в якій мали б участь представники обидвох рас — білої і негритянської. Водночас із цим ствердив Президент, що уряд не може мати нічого проти ведених згідно із вимогами публічного порядку демонстрацій за громадянські права, але ж виступатиме проти всього, що вносить замішання і неспокій у громадське життя. Що ж до дискутованого тепер у Конгресі законопроєкту про громадянські права, то през. Айзенгавер заявив, що він звернеться до Сенату з вимогою відновити в цьому законопроєкті скреслені Палатою Репрезентантів постанови, що стосуються десеґреґації у федеральних контрактах та федеральної підтримки для шкіл, які започаткували в себе десеґреґацію. Торкаючися в дальшому справ закордонної політики, Президент ствердив, що плянована урядом реформа імпортової цукрової квоти не визначає в ніякому випадку репресії ЗДА у відношенні до кубинського народу. Наприкінці, відповідаючи на питання в справі американських взаємин із Совєтами, Президент заперечив наявність будь-якого таємного договору між обидвома країнами, що в ньому обидві сторони мали б були зобов'язатися не започатковувати односторонніх акцій. Що ж до справи Берліну, то Айзенгавер ствердив ще раз рішуче, що не може бути ніякого відступу ні зміни в американській політиці щодо цього міста і щодо Німеччини.

Ботлер відпекується підтримування кандидатури сен. Кеннеді

Вашингтон. — Недавно появилося в часописах передбачення „високопоставленої" особи з Демократичної партії про те, що сенатор із Масчусетс Джан Ф. Кеннеді буде найменований на демократичного кандидата на президента. Гадають, що тим демократом - віщуном був голова Крайового Демократичного Комітету Пол М. Ботлер. Демократичний кандидат Гюберт Г. Гомфрі гостро виступив проти Ботлера і домагався, щоб Ботлер негайно зрезиґнував із свого становища. Спікер Палати Репрезентантів конґресмен - демократ Сем Рейбирн назвав „дуже нещасливим кроком" заяву Ботлера, і, не згадуючи про його резиґнацію, сказав, що вплив Ботлера змалів внаслідок таких однобічних його заяв. Сам Ботлер твердить, що він не робив такого передбачення, і тому немає потреби резиґнувати. Рейбирн підтримує кандидатуру сенатора Линдона Б. Джансона, свого земляка з Тексасу. Линдон сказав, що не радо дає себе втягнути в „родинну сварку", а ще тим більше, коли йде про анонімів. Проти Ботлера виступив і кол. президент Гаррі С. Труман. Ботлер не заперечив, що тим „високопоставленим" демократом був він сам.

Число затруднених в лютому виносило 64,500,000, а число безробітних — 3,931,000

Вашингтон. — Заступник асистента секретаря праці Л. Сеймур Волфбейн повідомляє, що в лютому число затруднених збільшилося на 500,000 і становило 64,500,000, а число безробітних зменшилося на 218,000 і виносило 3,931,000. Волфбейн твердить, що збільшення числа затруднених в лютому і зменшення числа безробітних — це ознака того, що економіка ЗДА в найближчих місяцях буде зростати, бо звичайно місяць лютий належить до того сезону, коли зменшується число затруднених і зростає число безробітних. Але департамент торгівлі стверджує, що в лютому дещо зменшилося число приватних будованих домів, хоч воно мало б в тому місяці вже збільшуватись. Число безробітних в лютому виносило 4.8% робітничої сили в цій країні. Число 64,500,000 затруднених в лютому є новим рекордом для того місяця, бо досі найбільше число затруднених в лютому булѣ в 1957 році, і тоді виносило 63,190,-000. Промислові робітники пересічно заробляли по $90,47, на $1,32 менше як в січні 1960, але на $3 більше як в лютому 1959. Тиждень праці фабричного робітника пересічно виносив по 39,9 години, на 0,4 години менше як в січні 1960 року.

В АМЕРИЦІ

● 15-го березня 4 совєтські моряки Віктор Зіганшін, Іван Федотов, Филип Поплавський і Анатолій Кручовський, два останні з України, прибули на американському кораблі до Сан Франсіско, де їх з парадою вітав посадник міста та інші достойники. Їх врятував був американський літаконосець на Тибуря після того, як вони 49 днів, буря після того, як вони 49 днів до смерти виснажені пливали по бурхливому океані. Після відпочинку вони поїдуть через Ню Йорк до СССР.

● Стейтова рада опіки над дітьми в Трентоні вирішила, щоб прибрані батьки 4-річної дівчинки Алісії Мері подружжя Ричард і Бессі Комбс могли і надалі опікуватися цією дитиною. Довший час ця рада не хотіла дозволити на те, щоб те робітниче подружжя і надалі піклувалося цією дитиною, яка є „геніяльною", бо наслідки випробовування її здібностей виносять аж 132, а культурні умови цієї не надто заможної родини не великі, бо вона має ще двоє власних дітей. Алісія Мері живе в цієї родини вже 4-ий рік, і громадянство домагалося численними листами, щоб цей „геній - дитина" проживала в цій родині, яка буде її адоптувати.

Д-р Михайло Каша — „один із провідних хеміків світу"

Д-р М. Каша

Вашингтон. Д-р Михайло Каша, син українських батьків з Елизабет, Ню Джерзі, керуватиме важливими дослідами над новим підходом до питання чи і до якої міри радіяція завдає шкоди людському організмові та чи і до якої міри ці пошкодження можна б лікувати. Флоридський Стейтовий Університет, в якому д-р Михайло Каша є професором, вестиме ці досліди з доручення державної Комісії Атомової Енерґії. Американська преса, інформуючи про нове відповідальне призначення д-ра Каші, називає його „одним з провідних хеміків світу". Д-р Михайло Каша народився в 1920-му році, як згадано, в Елизабет, Н. Дж. Його батьки, Степан і Марія Каші, приїхали до Америки в 1913-му році. Закінчивши з найвищим відзначенням свої студії, д-р Каша вже в 1944-46 рр. розробляв теорії хемічної реакцію плютонію. У відомому Атомік Бомб Проджект, одержавши в 1945 р. диплом доктора хемічних наук за працю з ділянки фізичної хемії, пророблену разом з міжнародно славним професором Гілбертом Люїсом. Від того часу д-р Каша, крім педагогічної праці на різних університетах, здобув ряд нових признань і відзначень за свої досягнення в хемії. В 1949-му році д-р Каша написав спеціяльно для календаря „Свободи" статтю про „Проблеми атомової доби", що її була надрукована. Він згаданий в бібліографічному перегляді „Американських мужів науки". Його брат Гаррі і сестра Анна відомі із своєї активности в українському житті, а сестра Анна деякий час працювала урядничкою в головній канцелярії УНСоюзу.

ЗДА ПЛЯНУЮТЬ ПРОБНІ ПІДЗЕМНІ АТОМОВІ ВИБУХИ В 1961 РОЦІ

Вашингтон. — Представник Комісії Атомової Енерґії повідомив 16-го березня, що ЗДА плянують в 1961 продовжувати припинені тепер атомові вибухи для мирних цілей. Це зарядження КАЕ має ще потвердити президент Айзенгавер, який повідомлений вже про ці пляни комісії. Пробні експльозії мають відбуватися під землею недалеко міста Карлсбад в Ню Мексіко, де находиться сіл. Вибухи матимуть силу 10 кілотонів, це значить будуть рівновартні вибухам 10,000 тонн експльозивного матеріялу ТНТ. Це повідомлення атомової Комісії свідчить про те, що настала зміна в становищі КАЕ, і вона йде за голосом тих, які вже давно домагаються, щоб продовжувати атомові експльозії під землею та підготовляти до використовування атому для мирних цілей. Комісія хоче знати, чи атомом можна творити нові порти, видобувати з-під землі нафту, творити під землею опалові центри та викопати новий канал через Панамську шийку. Пробні атомові експльозії припинені від 1958 року, бо в Женеві йдуть переговори між ЗДА, Англією і СССР про заборону пробних атомових експльозій, але немає виглядів, щоб ті переговори дали успіх, бо СССР займає неприхильне становище до контролі атомових збросњ.

Ґейтс твердить, що ЗДА мають видатну, збройну атомову перевагу над СССР

Вашингтон. — Секретар оборони Томас С. Ґейтс, зізнаючи в Сенатській Підкомісії Готовости, заявив, що ЗДА мають „на кілька разів більшу збройну атомову силу як СССР", коли брати до уваги всі роди атомової зброї, а не тільки далекосяжні керовані ракети. Секретар оборони покликувався в своєму твердженні і на дані американської розвідки, згідно з якими СССР немає спроможности своїми далекосяжними ракетами знищити цю країну, як дехто побоюється. Ґейтс казав, що нові дані розвідки дають можливість зменшити те відставання ЗДА від СССР в ділянці керованих ракет, про яке говорено минулого року, що до кінця 1962 року комуністи матимуть перевагу над цією країною у відношенні як 2 до 1. Але секретар оборони відмовився сказати, яке тепер є відношення в цій ділянці, тільки говорив загально про те, що ЗДА видатно переважають атомовою зброєю СССР. Після зізнань Ґейтса ставили запити члени підкомісії, і демократи були невдоволені з того твердження, та пригадували зізнання директора Центральної Розвідчої Аґенції Аллена В. Доллеса, який говорив про совєтську перевагу в ділянці далекосяжних ракет, а республіканські члени підкомісії висловлювали довір'я до тверджень Ґейтса.

В Арґентині проголошено виїмковий стан; сотки осіб заарештовано

Буенос Айрес. — Уряд президента Артура Фрондізі 15-го березня оголосив в цілій країні виїмковий стан, який дозволяє урядові мобілізувати все населення у віці від 12-ох років вгору „на випадок війни або її загрози", і який дає право військовим судам судити за політичні злочини. Згідно з цим законом про виїмковий стан із 1948 року військові суди можуть карати смертною карою за бунт або саботажі, за які цивільни суди карають звичайною тюрмою. Уряд наказав закрити бюра партії, до якої належать переністи. Військові відділи оберігають електрівні, газові лінії, телеграфічні централі, залізничі станції і порти. Виїмковий стан проголошено після того, як президент Фрондізі скликав окреме засідання свого кабінету та відбув довші наради з військовими провідниками. Військо перебрало контролю над поліцією в цілій країні. В Арґентині відбувалися бомбові атентати і в остатніх роках згинули кільканадесять осіб від бомб. Проти теперішнього демократичного режиму виступають переністи і комуністи.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● Еспансько - український ансамбль Алекса Бережного виступить у Нюарку у неділю 3-го квітня 1960 р., о год. 3.30 по полудні в залі „Юкрайніан Сентер", 180 Вільям Ст., та того ж самого дня, тобто 3-го квітня 1960 р., о годині 7.30 в Джерзі Ситі, в залі „Юкрайніан Коммюніти Сентер". Під час концерту співатиме відома українська співачка Наталія Андрусів.

● В німецькому математичному журналі „Архімедес", призначеному для учителів, учнів та приятелів математики, який друкується в Реґенсбурзі, за місяць січень 1960, появилися в перекладі „Взірці на другі корені" Степана Нича. Ці взірці в порівнянні із взірцями, друкованими в Математікс Меґазін 1957 р., поширені на треті корені та на інші числа крім цілих. Степан Нич є членом УНС, Відділ 203; він видав в українській мові „Славні питання математики", де між іншим займається цими взірцями.

30-ті роковини процесу Спілки Визволення України

Сергій О. Єфремов

В березні цього року припадає 30-та річниця великого політичного процесу Спілки Визволення України і Спілки Української Молоді, що був започаткований 9-го березня 1930 року і що в ньому були суджені видатні українські діячі і патріоти Сергій Єфремов, Андрій Ніковський, Людмила Старицька - Черняхівська, Володимир Чехівський, Володимир Дурдуківський, Степан Гермайзе, Михайло Івченко, Микола Павлушков та багато інших. Присудом тодішнього большевицького суду 13 з-поміж підсудних були засуджені в дні 17-го квітня 1930 р. на кару смерти, що її замінено їм потім на 8—10 років в'язниці, якої більшість засуджених не змогла витримати з огляду на свій вік і важкі знущання. Живим не залишився ніхто із головніших підсудних, бо й навіть ті, що були звільнені, були потім знищені так чи інакше фізично. З нагоди роковин цього процесу „Свобода" започаткувала друкування праці професора д-р Наталії Полонської - Василенко про Сергія Олександровича Єфремова що був головним підсудним у процесі Спілки Визволення України, та плянує надрукувати ряд дальших матеріялів про цей процес і про суджених в ньому діячів українського відродження.

Аденауер пропонує негайне переведення плебісциту в західньому Берліні

Вашингтон. — Німецький канцлер Конрад Аденауер, виступаючи перед кругло 500 журналістів в Клюбі крайової преси у Вашингтоні, піддав суґестію, що було б добре, коли б 3 західні держави, які втримують у західньому Берліні свої ґарнізони, перевели на терені того міста плебісцит зараз, ще перед конференцією „на вершинах", що почнеться 16 травня ц. р. у Парижі. У тому плебісциті — казав 84-літній канцлер — берлінці мали б відповісти тільки на одно питання: що вони воліють: теперішній стан у західньому Берліні, чи якусь його зміну. Аденауер висловив переконання, що величезна більшість берлінців висловилась би за теперішнім станом без ніякої зміни. Маючи таке всенародне рішення, західні держави могли б його запрезентувати на конференції „на вершинах": вони мали б у тому рішенні величезний морально-політичний атут проти натиску збоку Хрущова. Аденауер висловив вдоволення з приводу становища президента Айзенгавера, який — у спільному з ним комунікаті — заявив тверде рішення обстоювати теперішні права вільного Берліну та який також признає берлінцям право самовизначення. Аденауер покликався на факт, що Хрущов раз-у-раз домагається права самовизначення для різних народів в Азії і Африці. Недавно він рекомендував застосувати плебісцит серед племени пуштунів в Пакістані. „Що добре для народів в Азії і Африці, це добре також для народу в серці Европи". Аденауер висловив переконання, що Хрущов не захоче рискувати світовою війною з приводу Берліну, бо Хрущову потрібний мир для здійснення його економічного пляну в Совєтах. Крім цього, казав Аденауер, Хрущов знає, що в атомовій війні не буде переможених ані переможців. Аденауер висловлював велике вдоволення з вислідку своїх розмов у ЗДА. Він був на прийнятті також в централі Американської Федерації Праці-Конґресу Індустріяльних Організацій.

Альжирські партизани заповідають посилену війну проти Франції

Париж. — У часописі, що виходить в Тунісі і є органом закордонно-революційного уряду мусульманських націоналістів з Альжиру, появилась заява, що заповідає „мобілізацію всіх сил, всієї енергії і всіх матеріяльних можливостей" для посилення партизантської війни проти Франції. У тій статті-заяві повторюються ствердження названого уряду, що французький президент де Ґоль своїми недавніми заявами замкнув двері для мирових переговорів. „Міг би бути негайний мир, якщо генерал де Ґоль хотів би його. Але він волів вибрати війну" — пишуть альжирські араби. Хоч альжирські мусульмани були переконані, що прийде до переговорів з де Ґолем і замирення в Альжирі, проте вони перевели водночас, почавши від грудня минулого року, реорганізацію в повстанській армії. Створено становище одноособового головного команданта, яким став 28-річний старшина М. Бумедієн. Всіма справами війни проти Франції відає тріюмвірат з трьох членів тимчасового уряду Альжиру. Серед них найвидатнішою особистістю є Белькацем Крім, що його вважають найрадикальнішим з-посеред націоналістів і під впливом єгипетського президента Нассера. В усякому разі, внаслідок несподіваного звороту, що його зробив де Ґоль, ситуація в Альжирі дійсно може в найближчому часі значно погіршитись.

Гаммершилд хоче більше грошей від Німеччини для відсталих країн

Об'єднані Нації. — Велика частина наради, яку перевели генеральний секретар Об'єднаних Націй Гаммершилд і західньо - німецький канцлер Конрад Аденауер в минулий вівторок, стосувалась справ не Европи, а Африки й Азії. Гаммершилд заініціював Спеціяльний фонд Об'єднаних Націй для допомоги відсталим країнам в Африці. Він хоче початково зібрати $5 мільйонів на базі добровільних вплат від заможних держав і в цій справі заапелював до Аденауера. За газетними твердженнями, Аденауер не дав йому твердої обіцянки, але заявив, що його уряд прихильно розгляне цю справу. Західня Німеччина признала Об'єднаним Націям на цей рік $1,900,000 на т. зв. Спеціяльний Фонд для відсталих країн, яким адмініструє відомий фінансіст і дипломат, колишній директор Фундації Форда, Пол Гофман, та окремо півтори мільйона долярів для технічної допомоги. Це більше як подвійно тієї суми, яку дала на ці цілі Західня Німеччина в минулому році. Складна ситуація в тому, що Західня Німеччина не є членом Об'єднаних Націй і навіть не зголошує в цій справі свого подання, бо вона знає, що негайно Совєти запротестували б, або домагались би прийняття також Східньої Німеччини до ОН.

ЗАХІД ПРОТИ АТОМОВОЇ ЗАГРОЗИ ЗБОКУ ШТУЧНИХ САТЕЛІТІВ

Женева. — Зараз у другому дні Женевської конференції роззброєння, приявні там західні держави з притиском домагалися, щоб підписати міжнародний договір про заборону використовувати міжплянетні простори для загрожування світові атомовою зброєю. Речник 5-ох західніх держав англійський міністер Дейвід Ормсбі-Гор звернув увагу, що вправді тепер можна тільки висилати у всесвіти штучні сателіти за допомогою могутніх ракет, без можливости стягати їх назад на Землю, але, що з часом знахоититься розв'язка для всіх технічних труднощів і що можна сподіватися й розв'язання тієї трудности в недалекім буччині. Тому в сфері можливости лежить висилання у сферичні простори сателітів з атомовим вантажем, які кружляв би довкола Землі, становлячи для неї смертельну загрозу. Захід пропонує виключити таку можливість відповідним договором та відповідною контрольною системою. Засобом для цього була б саме пропонована Заходом Міжнародна Організація для справ роззброєння, куди кожна держава, яка хотіла б вистрелити нового сателіта, була б зобов'язана заздалегідь повідомити про це ту Організацію. На тому засіданні конфереції роззброєння Ормсбі Гор детально пояснював триступневий західній проєкт міжнародного роззброєння. Між іншим, він підкреслив, що „роззброєний світ, який не мав би екзекутиви для зберігання миру, не конче мусів би бути світом безпечним, миролюбним і справедливим". Він доказував це пригадкою, що навіть за совєтським пляном після повного роззброєння кожна держава мала б право зберігати деякі збройні сили задля своєї внутрішньої безпеки. Такі поліційні сили великодержав, хоч би вони навіть були незначні в порівнанні з нинішнім збройним станом, все ж становитимуть постійну й поважну загрозу для малих і слабих держав. Тому Міжнародна Організація для справ роззброєння повинна розпоряджати власними збройними силами, які мали б змогу прикликати до порядку кожного порушника миру і безпеки. — Засідання Женевської конференції відбуваються за закритими дверми, без приявности журналістів, але після кожного засідання члени конференції оповідають різні його подробиці. Західні часописи у своїх коментарях вияснюють, що теперішня атмосфера на Женевській конференції дещо „легша" від атмосфери на подібних конференціях. Комуністичні члени конференції раз-ураз підкреслюють свою „добру волю" й бажання дійти до згоди. Хоч Валеріян Зорін заявив у кулюарах, що міжнародне роззброєння становить одноцілу проблему і що тому не можна розбивати її на куски, проте західні коментатори не виключають, що Совєти шукають в західній пропозиції таких точок, на які можна б погодитися. Те саме буцім-то роблять і західні делеґати. Коли Совєти кладуть натиск на потребу скасування закордонних баз, а західні держави на конечність скасування загрози від штучних сателітів, то — за газетними коментарями — кожна з тих двох сторін атакує найсильнішу позицію противника.

85-літній Синґман Рі став знову президентом Південної Кореї

Суель. — У минулий вівторок (в середу далекосхіднього часу) відбулись в південній Кореї вибори нового президента. Єдиним кандидатом був довеперішній президент Синґман Рі, що кандидував уже четвертий раз. Його суперник, лідер опозиційної Демократичної партії д-р Чу Піонґ Ок помер у Вашингтоні 15 лютого ц. р. під час операції. Демократи, які є теж різко протикомуністичні і проамериканські, агітували за те, щоб віддавати білі картки, або скреслювати призвище Синґмана Рі. Вони закидають теперішньому режимові перекупство в адміністраційному апараті і безладдя. Виборча боротьба велась тільки за становище віце-президента, важливе з уваги на пізній вік Синґмана Рі. Великою більшістю переміг Лі Кі Понґ, однопартієць Синґмана Рі. Д-р Чанґ, який був обраний минулого разу, закинув адміністрації нечесне ведення виборів, які буцім-то стояли під моральним, а то й фізичним терором адміністраційного апарату. В опозиційних демонстраціях згинуло у сутичках з поліцією 10 осіб. Тереном найбільш кривавої сутички було місто Масан. Міністер внутрішніх справ публічно висловив жаль з приводу тамошніх подій і „перепросив" громадянство за тамошню стрілянину. Управнених до голосування було кругло 10 мільйонів осіб; жінки мали більшість. За конституцією, вибраним стає той, хто збере на свою кандидатуру найменше одну третину відданих голосів, — якщо не має опонента.

У СВІТІ

● З Греції виїде до ЗДА перша група високих старшин грецького летунства, щоб познайомитися з першою формацією американських керованих ракет типу Ніке (Найк)-Геркулес, що мають бути стаціоновані в Греції. Греція погодилась на ракетну базу на своїй території всупереч сильному натискові збоку Совєтів. Греція є членом Північно - атлантійського бльоку (НАТО).

● У Юґославії знову загострились взаємини між Католицькою Церквою і державою. У Скоплье, столиці юґославської Македонії, перебувають ув'язнені чотири особи, між ними два катол. священики, яких судитимуть за нібито недозволений торг валютою. Разом з ними на лаві оскаржених засяде також єпископ д-р Франьо Чекада за ту саму провину; його залишили покищо на вільній стопі. Західні кола здивовані, бо здавалося, що Тіто хоче злагоди з Ватиканом.

● Одна англійська текстильна фабрика дістала замовлення від Совєтів на готові жіночі літні сукні й плащі вартости $280,-000. Це перше таке замовлення, що його Совєти зробили за кордоном від революції 1917 року. Представник англійської компанії, що в цій справі переговорював у Москві, заявив, що большевики зацікавлені головно у легких вовняних сукнях ясносірого кольору.

● У Південній Кореї, в окремому таборі в Пусані, перебувають за дротами 214 японських рибалок, схоплених корейцями під час риболовлі нібито на водах Кореї. Японська публічна опінія натискає на свій уряд, щоб він закінчив „холодну війну", яка існує все ще між Японією і Південною Кореєю та спричиняє обом тим антикомуністичним державам багато шкоди.

● Італійська Християнсько-демократична партія висловила довір'я прем'єрові Антоніеві Сеньї, якому президент Ґронкі доручив створити новий уряд. Внаслідок кризи уряду в Італії відкликано заповіджену візиту англійського прем'єра Геролда Мекміллена в Римі. Це поважний удар по престижі Італії, тим паче, що Мекміллен мав уже також обіцяну авдієнцію у Папи.

● ЗДА, Англія і Франція відкликали обмеження щодо свободи рухів совєтських військових місій при головних кватирах цих західніх альянтів в Західній Німеччині. Сталось це після того, як Совєти відкликали нові військові довідки, виставлені альянтським військовим зв'язковим під фірмою східньо - німецької „держави", якої Захід не визнає.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Самообман роззброєння

У минулий вівторок 15-го березня ц. р. в Женеві почалася чергова конференція в справах міжнародного роззброєння. Маючи на увазі всю дотеперішню історію пречислених таких конференцій, що почались зараз після останньої великої війни, не можна ставитися до цієї нової спроби дипломатів інакше, як з найбільшим недовір'ям і скептицизмом. У цьому недовір'ї знаходимо пояснення, чому з такою байдужністю ставиться світова опінія до цієї події у Женеві, яка, властиво, повинна б бути в центрі уваги всього світу. Адже формально радять там над справою, від якої залежить бути-не-бути людській цивілізації, над справою миру - війни, над центральною і найважливішою з усіх існуючих великих міжнародних проблем!

Женевська конференція в справах роззброєння не цікавить сірого різнонаціонального громадянина, бо він переконаний, що, крім „великих слів великої сили", сказаних там, крім дальших стирт записаного паперу, крім нових оскаржень і контроскаржень — нічого позитивного й конструктивного та конференція не вирішить. Логіка казала б, що коли дальші перегони у зброєнні, — за досвідом всесвітньої історії — остаточно мусять довести до атомової війни, то треба їх припинити і розпочати зворотний процес. Але існує й інша логіка: як можна переводити роззброєння, коли нема найменшого довір'я між ворогуючими таборами? Як можуть роззброїтись Совети, коли вони залишаються вірними своїй доктрині про опанування комунізмом цілого світу, — і як можуть роззброюватись західні країни, коли вони мають діло з вічно агресивним, імперіялістичним і підступним контрагентом?! Щоб піти назустріч Москві, яка не хотіла говорити про поладнання болючих міжнародних проблем у зв'язку з нарадами над роззброєнням, розмежовано ці справи, і в новому західньому проєкті вже не говориться про „політикум" ані слова. Алеж простий глузд підказує, що неможливо роззброюватись тоді, коли існують гострі конфлікти в зв'язку з Німеччиною, Берліном, Формозою, Кореєю, В'єтнамом, коли Захід не може визнати „статус кво" у Східній Европі, створений насильством і підступом Москви, і коли внаслідок підривної акції та інтриг комунізму створюються щораз нові запальні пункти.

В новому пляні роззброєння (скільки їх вже було досі?!), що його п'ять західніх держав пред'явили у вівторок п'ятьом комуністичним контрагентам у Женеві, нема мови про актуальні політичні проблеми. Але мова там про основну ціль конференції, якою є „мир опертий на праві", мир, в якому „процвітала б свобода, вільна від страху перед інвазією збоку поневолюючих сил". Така формула — це в нинішній міжнародній ситуації найбільший „політикум", бо вона заперечує всю політичну філософію Совєтів і всі їх політичні цілі. І тому на першому засіданні проявилися два взаємно суперечні становища. Проєкт Хрущова визнає „генеральне і тотальне роззброєння", як ціль саму для себе. Західній проєкт стверджує, що міжнародне роззброєння — це тільки засіб для осягнення цілі, а ціллю є мир у справедливості. Бо чого варте роззброєння, як база для миру, коли той мир рівнозначний з неволею. Хрущовський проєкт признає принцип міжнародної контролі, але аж після роззброєння. Ясно, що це абсурд. Ясно, що весь такий проєкт — утопія, а орудування ним — це пропагандивна забава.

І тому, хоч Хрущов у Москві і Зорін у Женеві деклямують про свою „добру волю", їх заяв ніхто не бере поважно. Тому й Женевська конференція — це ніяка сенсація для світу.

Не розвиток, а завмирання

Секретар Центрального Комітету Комуністичної партії України А. Скаба, виступаючи на цьогорічному 21-му з'їзді цієї московської експозитури в Україні, з особливою люттю накидався на „українських буржуазних націоналістів" за те, що вони кричать про „загибіль українського мистецтва" в Українській ССР і знецінюють „величні досягнення" Совєтського Союзу й Української ССР в різних ділянках життя, зокрема у культурній. В головній доповіді цього з'їзду, що її виголосив перший секретар ЦК КПУ М. Подгорний, було висловлене твердження про наявність „істотних змін у виданні періодичної преси", бо, мовляв, нині в Українській ССР „виходить 3.214 газет тиражем понад 10 млн. примірників, видається 89 журналів, разовий тираж яких становить 1.350.000 примірників", що є „набагато більше ніж у 1956 році".

Подаючи такі цифри про „величні досягнення" совєтського режиму в газетно-журнальній ділянці в Україні, ні Скаба, ні Подгорний не торкнулися хоч би словом фактичного стану з журнальними і книжковими тиражами, що його можна встановити за даними, публікованими в т. зв. пашпорті кожного видання на другій чи останній сторінці. Тиражу підсовєтські газети не подають, але зате журнали публікують його в кожному числі, і саме ці публіковані числа доводять, що про якесь збільшення тиражів підсовєтських українських журналів говорити не приходиться, навпаки, вони безупинно і постійно спадають униз. Так для прикладу, в Українській ССР виходить під сучасну пору чотири літературні журнали — „Вітчизна", „Дніпро", „Прапор" і „Жовтень", один літературознавчий — „Радянське Літературознавство", один історичний — „Український Історичний Журнал" та один мистецький — „Мистецтво". Хоч як воно парадоксально не звучить, але тиражі більшости з цих журналів постійно і досить рапідно зменшуються. Тираж київської „Вітчизни" зменшився із 21,000 в 1958 році до 17,500 в 1959 році. Тираж львівського „Жовтня" виносив у 1956 році 14,600, в 1957 — 14,300, а в 1959 році його друковано вже тільки 10,500 примірників. Тираж „Радянського Літературознавства" зменшився з 5,000 примірників у місяцях січні - лютому 1959 р. до 3,800 у вересні - жовтні 1959 року і до 2,800 в 1960 р., значить протягом одного року обнизився майже на половину. Тираж „Українського Історичного Журналу" зменшився з 5,000 в січні - лютому 1959 року до 3,700 в листопаді - грудні того ж року. Прогресивно спадає також тираж єдиного в усій сорокдвамільйоновій Українській ССР мистецького журналу „Мистецтво", який виходить кожних два місяці. З 4,500 примірників у 1956 році тираж цього журналу зійшов до 4,100 в 1958 р. і до 3,300 в 1959 році.

В однаковій мірі зменшуються тиражі окремих книжкових видань в Українській ССР. Пересічний тираж друкованих українською мовою повістей й оповідань виносить тепер 10,000, збірок поезій — 6,000, а востаннє деякі збірки поезій почали виходити тиражем усього в 3,000, значить стільки, скільки приблизно друкується їх на еміграції. В той же час тиражі видаваних в Українській ССР самими ж таки підсовєтськими українськими видавництвами російських повістей і романів доходять до 250,000, а поезій до 70,000.

Про обстоювані Скабом і Подгорним „величні досягнення" української культури в Українській ССР всі ці фактичні дані не свідчать, навпаки, вони доказують, що під совєтським режимом відбувається процес повільного завмирання української книжкової продукції, спричинюваний і посилюваний, з одного боку, русифікаційною політикою режиму, а з другого — сірістю і яловістю спотворених партійним соцреалізмом літератури, мистецтва і науки.

Плянування на довшу мету

Американська преса принесла в останніх днях вістку про те, що група спеціялістів у закордонних справах та у військовій стратегії запропонувала створити ще дві нові урядові агенції, які мали б за завдання плянувати американську політику і стратегію на довшу мету. Пропозицію вядвигнено у звіті, що його замовила очолювана сенатором Джексоном сенатська підкомісія для національної політики. Одна з пропонованих агенцій мала б займатися організацією національних дослідів, а друга використовувала б ці досліди для відповідного плянування, в додатку до цілого ряду інших урядових, півурядових і приватних організацій, що такими справами клопочуться.

Згадуємо про цю пропозицію, щоб нею звернути увагу на більше ніж потрібну акцію і в нашій, американсько - українській спільноті. Здається, кожному з нас ясно, що загальний розвиток суспільства, його можливості, тенденції та потреби зробили в цій атомовій добі неймовірний прогрес і переходять основну революцію. Для кожного ясно, що також і можливості та потреби нашої спільноти в таких обставинах, як і з уваги на положення українського народу в них, вимагають основної і кваліфікованої перевірки та відповідного плянування на ближчу й дальшу мету. Очевидно, що у нашій пресі та на наших публічних зібраннях на ці теми говориться і пишеться, але це все є припадкове, відрухове і більше чи менше хаотичне, і досі не було ще жадної спроби укласти це у відповідну систему, що мала б — як кажуть — голову, руки й ноги, щоб з неї можна було мати практичну користь.

Ми не бачимо багато реальних можливостей, щоб це можна було в нас зробити на спільнотній базі. Одним з останніх доказів на це міг би послужити хоч би поступово здійснюваний плян скликання Світового Конгресу Вільних Українців. Дебати і міркування на цю тему доказують недвозначно, що у практичній політиці на нас тяжить баляст минулого і викликаного ним сучасного до такої міри, що нам важко піднести голову і сміливіше глянути в майбутнє. Очевидно, що ані минулого, ані сучасного аж ніяк не можна ігнорувати, але також в тому сенсі, щоб з них поробити відповідні практичні висновки на майбутнє. Тому то американці нерозривно зв'язують досліди минулого і сучасного з плянуванням на майбутнє. Об'єктивно оцінюючи нашу ситуацію та наші реальні можливості, можна прийти до висновку, що з цим завданням, себто з дослідами і оцінкою нашого минулого та з відповідним плянуванням на ближчу й дальшу мету, ще найможивліше міг би справитись Український Народний Союз, що в тій ділянці, зокрема, коли мова про досліди й оцінку нашого минулого на цій землі, має вже пророблену поважну роботу та й з плянуванням майбутнього досі не зле давав собі раду, про що свідчить його всебічний розвиток і невпинний ріст. Тим не менше, нові загальні обставини і новий розвиток вимагають у цьому відношенні також нових, ще більших і ще дбайливіших зусиль.

Любомир О. Ортинський

З ДІЯЛЬНОСТИ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Об'єднані Нації. — Після закриття 14-ої сесії генеральної асамблеї, 13-го грудня 1959 року в скляному палаці ОН над Істер-рівером затихло: пороз'їжджалися делеґації держав, членів ОН, залишаючи в Ню Йорку звужені штаби своїх постійних представництв; зменшилося число кореспондентів і відвідувачів. Здавалося б, усе завмерло і чекає на наступну сесію. Але так воно не є. В позасезоновому періоді, тобто між сесіями генеральних асамблей, в ОН провадиться інтенсивна дипломатична і студійно - видавнича праця, яка, хоч і не є голосною, все ж виповнює змістом діяльність ОН.

Ліквідація західнього колоніялізму

Біжучий рік розпочався 26 січня уконституюванням Ради Безпеки. На місце Японії, яка вибула з Ради Безпеки, прийшла Польща, щоб, згідно з договоренням, зрезиґнувати наступного року на користь Туреччини. В половині лютого почали відбуватися сесії Підкомісії для протидії дискримінації і опіки над меншинами, а від кінця лютого відбуваються засідання Комітету для інформації про підопічні території. В обидвох випадках іде про допоміжний студійний матеріял щодо відносин в Африці.

Взагалі Африка тепер в моді. Там проходить ліквідація решток західнього колоніялізму, і ОН, між іншим тому, що справи великої політики творяться поза їх впливом, спрямували свою увагу на новопостаючі незалежні держави, бажаючи допомогти їм у перших „суверенних" кроках. Тій цілі служила, між іншим, поїздка до Африки генерального секретаря ОН Даґа Гаммершилда, який після свого повороту виступив з проєктом створення спеціяльного фонду для вивчення економічних та соціяльних відносин у новопосталих країнах і для висилки до них кваліфікованих урядовців. Заступаючи погляд, що найбільшою перешкодою для нормалізування стосунків у новопосталих державах є відсутність там вишколених урядовців, Даґ Гаммершилд хоче вислати до африканських країн своїх представників, які допомогли б місцевим урядам зорганізувати адміністраційний апарат і допильнували б вишколу кадрів. Цей плян знайшов підтримку серед представників африканських народів, але був прийнятий радше холодно західніми потугами і СССР. Справа в тому, що, на випадок реалізації пляну Гаммершилда, він старатиметься вислати до Африки своїх компатріотів із Скандинавії, арґументуючи їхні кандидатури невтралітетом до ривалізуючих сторін. Така можлива розв'язка не до вподоби Москві, яка хотіла б вислати туди свій персонал. З другого боку, Франція й Англія заінтересовані в тому, щоб залишити своїх урядовців в колишніх колоніях, а тепер незалежних державах, і в такий спосіб пов'язати новопосталі держави з Комонвелтом чи з французькою спільнотою народів. У цій хвилині ще годі передбачити, чи і наскільки вдасться Гаммершилдові зреалізувати його проєкт.

Боротьба з голодом і з анальфабетизмом

— це передумова будь-якої допоміжної акції економічно недорозвиненим країнам, — заявив на пресовій конференції в ОН 11-го березня В. Гофман, голова Спеціяльного фонду ОН для економічно недорозвинених країн, який саме повернувся з студійної поїздки по країнах південно-східньої Азії. На його думку, перед тим, як давати згаданим країнам економічну допомогу, треба подбати про елементарні передумови — заспокоєння голоду широких мас і поширення шкільництва. Ілюструючи конкретними прикладами з країн, які відвідав, а передусім з Ляосу, Гофман заявив, що десять років різних форм економічної допомоги південно - азійським країнам дали задовільні висліди. Він категорично заперечив поширений у деяких фінансових колах Заходу погляд, що висліди допомоги практично ніякі і що пропасть між життьовим стандартом західнього робітника і робітника в економічно недорозвинених країнах не зменшилась, але, навпаки, зросла. „Справа не в тому, щоб ляоський робітник наздогнав життьовим стандартом робітника - металюрґа з Пітсбурґу. Годі перескочити сторіччя. Зрештою, ляоський робітник не є зацікавлений найновішим автом свого колеґи з Пітсбурґу: він хоче вгамувати свій голод і мати можливості заробітку для себе і свого сина".

Видавнича діяльність ОН

Саме появилися протоколи засідань осінньої сесії генеральної асамблеї ОН і цілого ряду комітетів і комісій. Це — цілі стирти задрукованого паперу, безліч статистичних таблиць і зіставлень. Над ними працюють цілі штаби фахівців - урядовців ОН, і вартість їхніх еляборатів для орієнтації в міжнародній економічній та соціяльній ситуації, без усякого сумніву, велика.

Крім біжучих видань про діяльність ОН і їх різних комітетів, які вже творять величезних розмірів томи, при головній квартирі ОН в Н. Йорку є постійна бібліотека. Під назвою „Україна" скомплектовано там книжки й документи, що їх доставили українці, які живуть за кордоном, і, в останньому часі, офіційне представництво УССР при ОН. Переглядаючи картотеку, звертаємо увагу на нове поповнення, зроблене, мабуть, представництвом УССР при ОН: це — скаталоговані промови делеґатів УССР на „захист" Індонезії й Греції. Їх, порівняно, так багато, що незорієнтований відвідувач може подумати, що УССР мала дуже тісні стосунки з обидвома країнами, в кожному разі брала активну участь в міжнародному політичному житті. Так, може, подумає за яких п'ятдесят років і майбутній історик, коли спиратиме свої оцінки на „джерельному матеріялі". А цей „джерельний матеріял" є насправді маскуванням стану поневолення, в якому перебуває УССР.

З ОКРУШКІВ ТИЖНЯ

ПІСЛЯ КАРНАВАЛУ

Спішу на засідання. Не допитуйтесь, до якого товариства належу, бо я готов покликатися на п'ятупоправку конституції або прямо назвати це дискримінацією. Зрештою, яка різниця чи то суспільно-громадська, чи професійна організація, програма сходин завжди та сама: 1. Звіт з останньої забави; 2. Евентуалії...

Звичайно перша точка кінчається закликом голови про добровільні пожертви активних членів на покриття дефіциту після останньої забави, пробачте, балю! Властиво все пішло добре, і навіть публіка сяк-так дописала, але заля і оркестра поїли ввесь прибуток, а решту видатків покрив касир з власної кишені.

— Це дрібниця, — оправдується байдуже голова. — Імпреза пройшла з великим моральним успіхом, а її благородна ціль: „На допомогу вдовам і сиротам", оправдує всякі недотягнення і дає нам повний кредит продовжувати цю шляхетну традицію в майбутньому. Це — одинокий засіб пропаґування українського імени серед чужинців, тим більше, коли забавляємося в репрезентативному готелі, при звуках першорядної оркестри. Тому я пропоную вибрати новий забавовий комітет, який спокійно обдумає і підготовить наш черговий баль. Послідовність і традиція — найголовніші фактори нашого суспільного і національного життя, панове!

І так проходять засідання. Часом в „евентуаліях" зіткнуться два противники, і майже певно, що один з них образиться і рік не показуватиметься на сходинах. Але це речі персонального порядку, і вони нікого не турбують. Молодий колеґа, минулорічний ґрадуант університету нарікає: „Чого мені ходити на сходини, коли там півроку радять, як улаштувати забаву, а опісля півроку обговорюють, які були успіхи або недотягнення!" ... — Безперечно, це сказано дещо гіперболічно, бо він забув про другу точку „евентуалій", в кожному разі, тут теж багато правди.

Після довгої і безпощадної боротьби проти стандартних академій і кілометрових промов, наше патріотичне громадянство прийшло до певних практичних висновків. Академії та ювілеї залишено політичним угрупуванням і ветеранам, до речі, це знаменитий спосіб, щоб змусити їх до консолідації! ... Всі інші плекають традицію гуляння, яке своїм товарисько - розваговим ефектом зближає нас до модерної культури атомової доби ...

Властиво, не добре бути занадто крайнім критиком, бо академії і балі тісно зв'язані з нашими еміґрантськими буднями. Иде тільки про осягнення певного узгіднення між групою „забавників" і „академіків", щоб не влаштовувати ці імпрези в той самий час. Тоді не треба буде турбуватися, як покрити дефіцит, а „Лис Микита" нікому не псуватиме крови, мовляв, ми і плачемо і скачемо в той самий день ...

О. Білик

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ УККА

Я хотів би привітати виступ редактора П. Павловича, віце - президента УККА, що у своїм листі в „Свободі" з 1-го березня ц. р. показує оту біжучу, сказати б, буденну роботу УККА і підкреслює, що на цю роботу УККА не має засобів.

Тим часом, як бачимо, це робота дуже важлива, і кожна точка денного порядку заслуговує на найбільшу увагу і якнайскорше виконання. Чи то перепис населення, що може дати бодай приблизне число українського елементу в ЗДА, чи закріплення в житті ЗДА Тижня Поневолених Націй, чи видання правдивої історії Російської імперії, чи наступна подорож нашої Капелі Бандуристів, — все це справи, які не викликають жадних заперечень, і всі їх треба зреалізувати для добра нашої справи. Навіть така, здається, менша справа, як видання марки з образом Тараса Шевченка поштовим урядом ЗДА, має своє політичне значення.

Але є одна річ, яку я поставив би в першу чергу — це видання розвідки про рятування українцями жидів під час другої світової війни. Навіть зовсім не для того, щоб виправдуватися перед жидами, яких ми рятували, але щоб зафіксувати для історії високошляхетну і героїчну поставу нашого народу в часі історичної „проби", щоб показати світові справжню ментальність і душу наших людей. Наприклад, наш Великий Митрополит Андрей в часі німецької нагінки на жидів у Львові врятував багатьом жидам життя. Один з таких урятованих, син львівського рабіна д-р Левін, недавно написав велику розвідку про те, як його життя врятував Митрополит Шептицький. Розвідка ця появилася в „Аналах" УВАН. Сам д-р Левін з власної понуки склав зізнання в Римі в справі беатифікації Митрополита Андрея. Наші люди — скромні, і поміч в біді уважали за цілком нормальне діло, хоч ризикували своїм життям. Уважаю, що коли б таку жертвенну роботу провадили жиди чи інші народи, то про це появилися б великі томи!

Але у нас все йде в забуття! І це тим більше прикро, що жиди (чи то під'юджувані большевиками, чи з своєї ініціятиви) раз-у-раз кидають нам в обличчя безпідставні обвинувачення.

Недавно у „Свободі" згадувалось про новий виступ у жидівському часописі „Туг", при чім автор замітки зазначив його, як виступ, негідний спростування. Я з тим не можу погодитись: кожне прилюдне обвинувачення нашої Нації у погромництві мусить бути негайно спростоване! І то тим більше, що своїх обвинувачів ми просто можемо закидати масою матеріялів!

Тут приходить на чергу наш Конгресовий Комітет. Чуємо, що УККА вже роками займається цією справою, але й досі нічого нема! Коли ж воно буде? Ставлю це питання тому, що час не стоїть. Я сам знаю десятки людей, які масово рятували жидів, але майже всі ці люди повмирали, невже ж будемо чекати, аж вимруть всі? Я знаю, що збоку Комітету будуть зауваження: збирання матеріялів і видання розвідки вимагає коштів. Рація! Тож, власне, я з того й почав: мусимо дати нашому УККА засоби на його працю між іншим і для реабілітації нашого народу від огидних обвинувачень.

Бо це ж йде про честь і престиж Нації, про честь кожного з нас! І кожний з нас мусить це глибоко відчути і зрозуміти!

Степан Чума
Ню Йорк

ЩЕ ДЕЩО ПРО НАЗВУ „ЛЕМКИ"

У числі 43 „Свободи" з 5 березня ц. р. мґр. В. Бучацький торкнувся питання про походження назви лемків, з вияснennями якого дозвольте рішуче не погодитися. Справа не така проста, як видається, бо мова гірських околиць завжди ізольована, а тому дуже консервативна. Мусимо ґенезу шукати не у 19 столітті, а значно раніше.

Корінь „лем" зустрічаємо в назві народу Лемовії, згаданого багато разів, наприклад, у Юлія Цезаря (1-ий вік перед Хр.). Було це кельтське плем'я у Галлії (теперішня Франція). Щоб зрозуміти, як вони дісталися у Карпати, мусимо поглянути на історію інших сусідніх племен, які теж опинились у Карпатах, але рухи яких нам більше або менше знані.

Біля 600 року перед Хр., на домагання ворожбитів, цар Вольків - Тектозаґів Амбіґат вислав двох племінників, Сеговеза і Белльовеза, на підбій нових земель. Сеговезові „боги дали" схід. Уздовж Дунаю рушив він на діл і зайняв родючі землі біля Герцинського лісу (тепер. Австрія), про що згадують Т. Лівій, Страбон, Цезар і інш. Це цілковито згоджується з даними археології — кельти з'являються над середнім Дунаєм на кінці Галльшадту (приблизно 600 років перед Хр.). Разом з Вольками-Тектозаґами прийшли й частини інших племен, як про це свідчать деякі згадки у стародавніх авторів та географічні назви. Пізніше, уже втертим шляхом, ішли інші кельтські племена, особливо, після погрому Галії Юлієм Цезарем.

Про рух лемовіїв (златинізована назва лемків, які, можливо, вже тоді вживали своє „лем") безпосередніх відомостей не маємо, але маємо відомості про долю їх сусідів бойків (латинська назва — бої), Бої зайняли західню частину басейну річки Тиси й були знищені даками за панування Боревіста у 68 році перед Хр. Залишки, як свідчить назва, сховались у Карпатах. Тому, що лемовії виступають у Цезаря завжди поруч боїв, можна з великою правдоподібністю припустити, що доля лемовіїв була та сама, і вони теж опинились у Карпатах, по-давньому у сусідстві боїв - бойків.

Що так було свідчать географічні назви та згадки стародавніх авторів про інші сусідні племена. Так, між роками 289 і 240 перед Хр. до Галичини прийшло кельтське плем'я бастарнів. (Про їх прихід до Галичини див. у Ф. Бравна, Л. Нідерле: про кельтське походження: Бауер, Яр. Пастернак). Від бастарнів, правдоподібно, залишилась назва Галичина, Галіція. Щодо назви Галич, то вона, мабуть, старша, бо ще у 289 році перед Хр. згадується місто Haelys над Дністром. Як виявили розкопи М. Смішка (у 1946 р.), приблизно у тому часі заложено міста Самбір (кельтське Самбра — тиша). Від назви народу вольків - тектозаґів походить, як доказав акад. Шахматов, назва Волинь (пор. нім. Volhinia з Volkinia). Кельтських назв у Карпатах, Галичині, на Волині дуже багато. Для прикладу згадаємо, що назва Дністер походить від двох кельтських слів: дан — вода і астер (ister) — прудкий, свіжий; Сян — кельтське сан — вогняний змій; Дукля — назва квітки і т. д. Але не будемо забирати часу й на тому кінчаємо.

Д. П-ич

Проф. д-р Н. Полонська-Василенко

СЕРГІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ ЄФРЕМОВ

(У 30-ліття процесу СВУ)

(5)

Спочатку, в 1923 році, збиралася вона у В. Ігнатовича, в його комфортабельній квартирі на Кудрявському завулку. Та незабаром там оселилися чужі співльокатори, і Стара Громада перейшла до Черняхівських, на Стрілецьку вулицю, де в розкішній квартирі мешкала велика родина. За якийсь час Черняхівські також примушені були „самоущільнитися" — прийняти чужу родину, і знов довелося шукати затишне місце.

Тим часом після звільнення мого чоловіка, в листопаді 1924 року, пощастило позбутися „підвальщиків", для яких була зреквізована центральна кімната у нашій маленькій квартирі, і ми стали власниками трьох маленьких ізольованих кімнат. Хід до нас був через двір, на темних сходах ніхто з чужих не ходив, а крім того в нашому досить хаотичному житті бувало так багато людей, що навіть для філерів тяжко було устежити, хто й чому приходив до нас. Крім близьких та родичів, які постійно нас відвідували, рідкий вечір не було гостей: то приходило відразу 10 осіб після засідання Т-ва Нестора - Літописця, то збиралася Комісія історії права ВУАН, то святкували дні народження мій або мого чоловіка. Досвідчені „конспіратори", зваживши всі ці обставини, вирішили, що наше мешкання найкраще. Тому весь час — з 1926 до 1929 року — Стара Громада збиралася у нас.

Я не можу твердити, але мені здається, що ініціятором цих зборів бував Єфремов. Принаймні, в пам'яті залишилося, як мій чоловік, приходячи з Академії Наук, попереджав мене, що в такий і такий вечір буде засідання Старої Громади, отже треба подбати за чай перед засіданням та вечерю після нього. Така була традиція Старої Громади. Навіть меню цієї вечері було традиційне — з „верещакою", як головною стравою. Запрошення передавали усно, жадних записок не практикувалося.

При мені брали участь в зборах не багато людей: О. Черняхівський з Л. Старицькою - Черняхівською, С. Єфремов, В. Ігнатович, Г. Житецький та доктор Квятковський, не рахуючи М. Василенка. За традицією, головував на зборах цього дня господар мешкання. Обговорення не мало характеру засідання, з „надаванням" голосу в дискусії. Воно було вільне, і іноді переходило в палкі дебати. Позбавлена реального значення, Стара Громада мала перед собою широке поле для дискусій — вся Україна, все життя її в усій багатогранності хвилювали членів Старої Громади. Звичайно, не ухвали, але думки, оцінки явищ життя, які висловлювалося на тих зборах, знаходили шляхи, якими просочувалися в далекі кутки України, як думки, як напрямні, якими треба було керуватись. За ці три роки, що я спостерігала засідання Старої Громади, спочатку — зі сторони, як господиня, а потім — як член її, увага членів була звернена на всі вияви інтелектуального та громадського життя. Церковна боротьба — УАПЦ з московською Церквою, політичні події, повстанський рух, література, українізація, становище Академії Наук перед наступом комунізму, — все це обговорювалося на зборах.

Пригадую палку дискусію з приводу пам'ятника Шевченка, який ввесь час був під доглядом Старої Громади, що власним коштом підтримувала порядок біля нього і оплачувала сторожа. Тепер цей сторож виступив у пресі з обвинуваченням Старої Громади (правда, не як організації, а називаючи певні прізвища) за ... експлуатацію його!

Обговорювали з захопленням історію із „захалявником" Тараса Шевченка. Він належав Старій Громаді, і вона передала його С. Єфремову. Інститут Шевченкознавства довідався про це і почав вимагати у Єфремова передати йому „захалявник", як державну цінність.

Поволі лави членів рідшали, Смерть забирала одного за другим членів Громади: д-р Квятковський, В. Ігнатович, Г. Житецький вибули з цих лав. Залишилось вузьке, надто вузьке коло. Насувався процес СВУ ...

ВІСТІ З УККА

ЗАСІДАННЯ ЕКЗЕКУТИВИ УККА

Ню Йорк. — В суботу 12-го березня ц. р. відбулося засідання Екзекутиви УККА в кімнатах УККА, на якому учасники розглядали актуальні справи, зв'язані з життям української спільноти в ЗДА і поза нею.

Екзекутива, після інформацій про конференцію уповноважених представників УККА і КУК в Торонті в днях 19-21 лютого ц. р. у справі Світового Конгресу Вільних Українців, рішила поробити перші кроки в напрямі підготови і скликання Конвенції ПАУК, яка має перебрати всі справи Світового Конгресу Вільних Українців у свої руки.

Екзекутива рішила за посередництвом французької амбасади у Вашингтоні внести протест проти зарядження французького уряду вивезти сотки українських людей, переважно французьких громадян, в тому теж і старших віком на острів Корсику в зв'язку з заповідженим приїздом Н. Хрущова до Франції, і повідомити про це державного секретаря ЗДА К. Гертера.

Далі рішила замовити 7,500 штук конгресового рекорду, в якому будуть зібрані всі виступи сенаторів і конгресменів з нагоди 42-их роковин проголошення української державної незалежности в дні 22-го січня 1960 року. Ці рекорди призначені для розповсюдження між усіми політичними чинниками у ЗДА і поза ними.

Так само замовлено 2,000 рекордів (протоколів) з переведених у Конгресі переслухань українців про ролю Хрущова в процесі нищення українського народу та його культури. Ці рекорди теж призначені для розповсюдження в ЗДА і поза ними.

Заповіджено, що в недалекому часі відбудуться в Конгресі перед відповідними Комісіями переслухання експертів у справі побудови пам'ятника Т. Шевченка у Вашингтоні. У зв'язку з цим рішено до цього часу стриматися із масовою акцією за випущення американською поштою марки з портретом Шевченка у ювілейному 1961 році.

Рішено, що Шкільна Рада при Конгресовому Комітеті має охопити своєю педагогічною освітою та інспекторатом усі українські національні школи українознавства на території ЗДА, крім тих, які цього виразно собі не бажають.

ЗБОРИ АМЕРИКАНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ДЛЯ ВИЗВОЛЕННЯ НЕРОСІЙСЬКИХ НАРОДІВ СССР

Цього самого дня (12-го березня) відбулись у тому самому приміщенні УККА о 3-ій годині по полудні збори Американської Конференції для визволення неросійських народів СССР. У зборах взяли участь представники вірмен, грузинів, народів Північного Кавказу, туркестанців, ідел-уральців, козаків, білорусинів і українців.

Інформаційний реферат на зборах виголосив проф. Лев Добрянський, голова УККА. Він давав вияснення і на численні запити. Досі головою Конференції був проф. Роман Смаль-Стоцький. З уваги на те, що він викладає в Маркетському університеті у Мілвокі (Вісконсин), отже дуже далеко від Ню Йорку, збори вибрали цим разом на голову п. Степана Ярему, нюйоркського адвоката і екзекутивного директора УККА. Секретарем тимчасово збори вибрали п. І. Думбадзе. На чергових зборах виберуть всіх членів Управи та обговорять плян дальшої праці.

Василь Мудрий
Директор Канцелярії УККА

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

„КОЗАЦЬКІ ДІТИ" В ШИКАГО

Чиє серце край вінця поллється,
Там до речі не стерпить язик,
А до нього лиш той обізветься,
Хто до горя вже змалку привик!

Такими глибоко змістовними словами починали колись свою пісню сибірські каторжники „казакі ізгнаннікі", ще за часів Катерини. Цю пісню декілька разів мені доводилося чути і співати на прибережжю зеркального Байкалу з нащадками колишніх „непослушних хохлов". Особливо мені був сподобався її широкий співучий мотив в такт кавалерійського маршу. На превеликий жаль у мене не лишилася в пам'яті решта слів, бо з того часу вже минула чверть людського віку, пригадую лише останні два рядки::

„Здається й тут степ
широкий,
Та всерівно не рідний
нам край!"

Співаючи цей задушевно-тужливий мотив, ще молодим хлопчиною, мені тоді ще не доходив до пізнання правдивий і трагічний зміст цієї пісні, тому, що тоді, не лише я, а й багато з нас, перебували ще на рідних землях, поміж своїми близькими і знайомими, не знали і не відчували того до краю правдивого слова в українській пісні, яке сьогодні нам з болючо вразливістю врізається в душу.

Цей невимовний тягар чужини, ота безмежна туга за рідним краєм, яку ми тоді лише в піснях могли почути, вона прийшла сьогодні безпосередньо до глибини наших сердець. Наша батьківщина де ми лишили своє „дома", наше місце народження, всі ті куточки на рідній землі, які нам в хвилини радости і смутку були дорогими і рідними, які в певній мірі зрослися з нашим особистим „я", ніхто з нас не зможе забути до останньої хвилини свойого життя!

21-го лютого ц. р. в Шикаго, в залі при Соборі святого Володимира Драматичний гурток дітей Собору святого Володимира під умілим керівництвом пані Лідії Вдовиченко відіграли історичну драму „Козацькі діти". Діточа школа танців при т-ві „Нова сцена" показала нам цілий ряд наших народних танців. Не будемо пригадувати, скільки затреченого труду й енергії, часу і безмежної любови до мистецтва і української дитини.

Зовсім не дивно, що в знак пошани і подяки за цю працю, батьки і діти, піднесли шановній пані Лідії Вдовиченко скромний подарунок в формі букету квітів. Цей, з успіхом оформлений і проведений вечір, зробив велике враження на глядачів, а також заслужену подяку для дієвих осіб, які грали як справжні актори. Слід згадати, що ті люди, які під тягарем великого горя, згуртувалися і працюють для поновлення згадок про рідний край, для плекання наших нам рідних і святих обрядів, щоб збудити в наших дітях любов до батьківщини, всього того, що нам є милим і рідним. Побажаємо ще кращих успіхів в цій ділянці для справжніх синів і доньок України.

Сотник Петро Білий-Зуб

Мистець маляр Василь Панчак

Саме тепер відбувається в Українському Народному Домі в Ню Йорку виставка образів Василя Панчака. Виставка відкрита від 5. до 27. березня 1960 р. і складається з давніших праць і з тих новіших, що будуть вислані до Парижу.

Василь Панчак молодим хлопцем приїхав до Америки, до свого брата, в 1911 р. Малярські мистецькі студії почав 1913 р. у малярській школі при Карнегі Інституті в Питсбургу, Па., і продовжував їх від 1916 р. в Ню Йорку, спершу у приватній мистецькій школі, а від 1920 р. у Нешенел Академі оф Дізайн. Після скінчення студій у цій школі вступив ще на рік до Академії оф файн Артс у Филаделфії. У 1925 почав виставляти свої праці в Індепендент Артістс Сосяєті в Ню Йорку і тоді мав добру критику в американських мистецьких журналах і теж згадку у французьких. Потому виставляв у Андерсон Арт Галері у виставці „Салон оф Америка". 1930 виставляв у галерії Арт Сентер в Ню Йорку, де знову мав добру критику, підкреслили багатий кольорит і життя в образах. 1939 виграв у міській Галерії популярну нагороду за образ „Жертва цивілізації". Потім перестав виставляти деякий час і працював над розвоєм свойого стилю. Аж 1959 р. уладив виставку своїх новіших праць, вдержаних у більше модерному стилю, у Вирр Галлері в Ню Йорку. Критика поставилася до цих образів прихильно і в результаті мистець продав 4 образи поважним колекторам і любителям мистецтва. 1960 вислав кілька своїх образів до Дункін Галлері в Ню Йорку, де відбувався конкурс на безплатну висилку образів американських мистців до відомої галерії в Парижі, і тут В. Панчак найшовся в групі тих мистців, що виграли конкурс.

Образи мистця В. Панчака находяться у колекторів Гілмора, Майнера, у еспанської маркізи де Партаґос, у Скін Моморіял Лайбрері в місті Флайшман, Н. Й., і у Нюаркськім музею. Крім цього, ім'я В. Панчака записане в американській мистецькій енциклопедії „Гу'з гу ін амерікен арт", в якій з українських мистців малярів згадано тільки Василя Панчака, а із скульпторів Олександра Архипенка.

● 15. березня в Лоґені, Західня Вірджінія, знайдено тіла 13-ох вуглекопів, які довше як тиждень були в копальні, не можучи з неї вийти внаслідок пожежі, яка закрила вихід нагору. Досі не вдалося знайти п'ятьох вуглекопів, які також були замкнені пожежею в копальні, і які, правдоподібно, також не живуть. Вуглекопи згинули, бо були затруєні газом.

● Адлей Е. Стівенсон заявив в Буенос Айресі, Аргентина, що „немає наміру кандидувати на президента", але потвердив запит журналіста, який хотів знати, чи Стівенсон хотів би бути державним секретарем ЗДА. „Я не виключаю цієї можливости, казав він.

Шевченківські Роковини у Филаделфії

Филаделфійський Відділ Українського Конгресового Комітету відготовив врочисте вшанування Шевченківських Роковин у нашій громаді, яке відбулося 13-го березня. В той день відбулись в залі Українського Горожанського Клюбу дві імпрези: для шкільної молоді і для старшого громадянства.

Шевченківський концерт для молоді відбувся в полудневих годинах, його підготував Шкільний Відділ при Філії УККА у Филаделфії, а у виконанні програми взяли участь учні шкіл українознавства, музичних шкіл і студій, мистецької студії і члени молодечих організацій. Програма була різнородна і направду мистецька. Виступали три діточі хори: один учнів Школи Українознавства Учительської Громади при Товаристві Українських Американських Горожан, другий учнів Школи Українознавства при православній парафії св. Покрови і третій Юного СУМА. В кожному хорі по кільканадцять співаків, які, діставши від ранніх років вишкіл і замилування до української пісні, будуть продовжувати нашу традицію хорового мистецтва. Хори виконували „Заповіт", „Реве та стогне", „Зоре моя вечірная" і „Наша дума, наша пісня". Учні Школи Українознавства Батьківського Комітету в Північній Филаделфії вивели інсценізацію „Розрита могила" при акомпаніяменті струнної оркестри. Збірну деклямацію виконали теж: юнацтво СУМА й окремо група народжених у ЗДА дітей. Молодь Юного ОДУМ вивела інсценіз. „Вінок на могилу".

Багато місця у програмі віддано музичним пописам дітей. Скрипковий ансамбль скрипкової студії проф. Яра Мигасюка виконав в'язанку народних пісень вже на мистецькому рівені. Пописувалося скрипкове тріо з гармонією музичної школи проф. Пилипа Дубаса, виконуючи народні арії. З сольових виступів Олімпія Кучерява з музичної школи д-ра Антона Рудницького пописувалася своїм гарним голосом у піснях Степового „Три шляхи" і Рудницького „Якби зустрілись ми знову". Борис Гайдучок із скрипкової студії проф. Петра Пруса виконав скрипковий концерт Аколая, а Богданна Казанівська з музичної студії проф. Наталії Котович виконала „Прелюд Г-моль" Лисенка. Шкільна молодь виповнила залю Горожанського Клюбу, віддаючи пошану Великому Кобзареві.

Того дня вечором відбулася Святочна Академія в честь Шевченка в тій самій залі. Академію започаткував відспіванням „Заповіту" мішаний хор „Кобзар" під упpавою д-ра А. Рудницького при акомпаніяменті Роксоляни Огроднік-Гарасимович. Промову виголосив визначний шевченкознавець і сеньйор нашої науки — Володимир Дорошенко. Українська громада віднаходить тепер Шевченка у повноті його величі, як визначного великого поета і високої інтеліґенції людину. Кілька пісень на слова Шевченка відспівала Марія Лисяк при фортепіяновому супроводі Лідії Бульби, а студентка Зеновія Кохановська виголосила „Посланіє". Проф. Пилип Дубас з притаманною віртуозністю виконав на скрипці кілька творів европейських композиторів при акомпаніяменті Лідії Бульби. Окрасою програми був виступ артистки Українського Театру Лідії Крушельницької, яка з мистецтвом деклямувала Шевченків „Сон" („Гори мої високії"), викликавши глибоке зворушення у слухачів. Академію закінчив виступ мішаного хору „Кобзар", який виконав при акомпаніяменті Р. Гарасимович „Лічу в неволі" Січинського, як теж чотири фрагменти з творів Лисенка на слова Шевченка, а саме: „І процвітеш, поселенієш" у виконанні квартету (Ясінська-Мурована, Матковська-Титла, Татунчак і Фаріон), „І спочинуть невольничі діти" з сольом Ясінської Мурованої, „Тоді, як, Господи, святая на землю правда прилетить" з сольом Омеляна Татунчака й „Оживуть степи, озера". Концерт закінчено співом національного гимну. Обі імпрези втішалися фреквенцією української громади.

Т.

2,225 долярів на потреби української спільноти

Чи вам байдуже, як ваші гроші зложені в УНКСпілці працюють на вас? — таке питання поставила Українська Національна Кредитова Спілка в Монтреалі своїм членам, запрошуючи їх взяти участь в Річних Загальних Зборах. Предявлений фінансовий звіт Спілки виказував великий крок вперед, що його Спілка зробила за останній рік в господаренні довіреними їй грошовими фондами. Престиж Спілки зріс в очах багатьох членів, які досі мало цікавилися її працею. Багато з них подумало собі — „Чому б мені цього року не піти на Загальні Збори? Не зважаючи на висоту уділу, я рівний із іншими співвласниками кредитівки, і на загальних зборах я маю рівне право рішати про те, які люди мають управляти кредитівкою й яка має бути її фінансова політика. Сто п'ятьдесять членів відгукнулося на запрошення Дирекції й прийшло на Заг. Збори Спілки.

Наради започатковано спільною молитвою, що її провів найстарший віком член Спілки, однохвилинною мовчанкою згадано пам'ять померлих членів і в діловій атмосфері приступлено до звітування керівних органів Спілки.

Укр. Нац. Кредитова Спілка в Монтреалі — це поважна фінансова інституція з річним оборотом одного мільйона долярів. Активи Спілки піднеслися до 620 тисяч дол., а уділи членів досягнули суми 120 тисяч долярів. Завдяки гнучкій фінансовій політиці дирекція Спілки виказала високий грубий зиск. Наявні грошові засоби були розміщені завжди так, щоб давали можливо найбільші приходи. В центрі уваги фінансової політики Спілки стояли потреби членів. Опроцентування виносило 3% з тим, що відсотки обраховано щомісячно, не обтяжуючи конта щадників жадними адміністраційними видатками. Члени, які інвестували свої гроші на довшу мету в формі уділів, одержали дивіденду у висоті 5.5%. Всі уділи й позики були забезпечені на життя членів так, що у випадку смерти члена забезпечена компанія ліквідувала його довг й рівночасно виплачувала спадкоємцям суму грошей таку саму, яка находилася на рахунку уділів даного члена. З другої сторони УНКСпілка старалася всебічно помогти тим членам, які шукали дешевого кредиту. Члени спілки діставали на вигідних умовах персональні чи гіпотечні позики, за які вони платили 6.5 чи 7% відсотків, завжди від наявного балянсу позики. Відомі комбінації всяких „добродійних" фінансових компаній, коли доводиться платити відсотки згори, були чужі нашій Кредитівці. УНКСпілка може під цим оглядом служити прикладом правдивого кооперативного підходу до потреб своїх членів.

З увагою прислухалися приявні звітам голови Спілки й її фінансового референта, які представили проблеми Спілки, її досягнення й пляни розвитку. Багато з приявних членів, одобрювали працю Дирекції під час дискусії, заявляли охоту добровільно пропаґувати справу Кредитівки та з'єднувати їй нових членів. Вислухавши кінцевого звіту Контрольної Комісії, приявні члени оплесками виявили своє признання Дирекції Спілки за її успішну працю.

З черги приступлено до розподілу балянсової надвишки. Після схвалення 4.5=дивіденди від уділів, Загальні Збори вирішили відпустити у формі дотацій на національно-громадські цілі суму 2,225 двоплярів. З радістю і піднесенням ми слідкували за приявними, що з ентузіязмом одноголосно схвалювали пожертви для місцевих установ, як УНО, Пласт, Рідна Школа, Катедра Українознавства при Монтреальському університеті та інші. Не минули установ і цілей загально-українського значення як: УВАН, НТШ, чи будова пам'ятника Т. Шевченкові у Вінніпезі. Радісно було на душі приймати участь у цьому спонтанному вияві громадської жертвенности. Фонди, що їх розділювано, належали безсумнівно членам Спілки й могли бути розділені між них самих, на приклад у формі вищого, шостипроцентової дивіденди, але ми переконані, що ніхто із приявних навіть і не думав подавати такої пропозиції. Усі були свідомі того, що виконують добре діло у згоді зі своєю совістю, з почуттям певних, підсвідомо існуючих зобов'язань супроти великої родини, з якої вони вийшли.

Загальні Збори закінчено відспіванням національного гимну і ще довго було видно групки членів, що живо дискутували свої враження із сьогоднішнього свята. Відчувалося, що для них сьогодні Кредитівка стала близькою, рідною установою, де вони можуть віднайти себе самих. Нам пригадалася думка: „Мірилом живучости народу є економічна сила. Створити міцну економічну базу зможемо тільки тоді, коли виявимо повне довір'я до себе самих і до своїх установ."

Олександер Ю. Рудницький

ЗДА стараються збільшити експорт за кордон

Вашингтон. — Департамент торгівлі повідомляє, що ця країна мусить старатися збільшити свій експорт, щоб зменшити свої торговельні дефіцити, або краще сказати, свої долярові дефіцити, які в обороті з закордоном в 1958 році виносили 3.5 більйона, а в 1959 році 3,700,000,000. дол. Під платничим доляровим балянсом розуміємо всі ті суми, які ЗДА під різними титулами видають за кордон, і які дістають від чужих країн. Донедавна департамент торгівлі здійснював свою торговельну програму з закордоном на те, щоб здобути собі прихильників в холодній війні, а тепер він закликає представників американської торгівлі діяти так, щоб здобути покупців на американський товар. Уряд пропонує поширювати американські товари на торговельних виставках. Президент Айзенгавер має, можливо ще цього тижня, вислати Конгресові окремі звернення в цій справі. Влітї цього року на виставці у Відні, яка відбудеться від 4 до 11 вересня, приватні купці зможуть виставляти свої товари в урядових павільйонах, і уряд сподівається, що ніхто не буде критикувати такої урядової поведінки. Коли вдасться виставка у Відні, то уряд влаштовуватиме подібні міжнародні ярмарки в інших державах.

Ділимося сумною вісткою з Родиною та Знайомими, що дня 24-го лютого 1960 р. в Джоплині, Мнз. відійшла від нас у Вічність

НАША ДОРОГА МАМА,

бл. п. Олена ТАРНОВЕЦЬКА

Покійна народилася 4-го лютого 1890 р. в Стороженцях, на Буковині. — Вічна їй Пам'ять.

Горем прибиті:

Син — Миколай ТАРНАВЕЦЬКИЙ
Доньки — Анна ТИНЬО, Елеонора АВЦІСІЯН і Тіця ВИШИВАН (на Буковині)
6 внуків та 1 правнук

Nikolai TARNOWIECKYJ
719 St. Louis — Joplin, Mo.

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. д-ра О. ВЕЛЬНИЧУКА

складають на „Фонд ім. д-ра В. Залозецького":
д-р Е. Омельський — 10 дол.; П. Григорович — 3 дол.; д-р І. М. Новосівський — 4 дол. Разом — 17 дол.

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. ОЛЬГИ МИКИТЮК

складають на „Фонд ім. д-ра В. Залозецького":
Степанія Жуковська і Артеміда Мареш-Джулинська — по 5 дол.; д-р Євген Омельський — 10 дол. Разом — 20 дол.

Ласк займає становище Нюберґера

Сейлем, Ореґон. — Губернатор-республіканець Марк Гетфілд 15-го березня найменував на місце померлого сенатора-демократа Ричарда Л. Нюберґера, згідно зі стейтовою конституцією, також демократа 76-річного суддю Найвищого Стейтового Суду Голла Стовнера Ласка. Він займатиме те становище до кінця цієї каденції, це значить до початку січня 1961 року, коли це становище займе вибраний в цьогорічних виборах сенатор. Ця номінація була великою несподіванкою для всіх, бо вони сподівалися, що губернатор найменує вдову по покійнім сенаторові пані Морін Нюберґер, хоч губернатор заявляв кілька днів тому, що не наймерує нікого з тих, які стараються кандидувати на цей пост. Пані Нюберґер є найсильніша демократична кандидатка на становище, яке опорожнилося по смерті її чоловіка. На це становище кандидуватимуть і республіканці.

● Асамблея нюйоркського стейту ухвалила більшістю 100 до 14 голосів, щоб відзначувати День Померлих Героїв („Меморіял Дей") не 30-го травня, як це є тепер, а в останній понеділок в місяці травні. Цей законопроєкт мусітиме затвердити стейтовий Сенат і після того підписати губернатор. Цей День встановлено в 1868 році для вшанування героїв Громадянської війни. Він давніше називався „Декорейшен Дей".

Українське Правниче Товариство в Ню Йорку відмітило своє десятиріччя

Ню Йорк. — Минулої суботи, 12-го березня, Українське Правниче Т-во, яке гуртує українських правників з усіх земель України, відмітило десятиріччя свого існування товариською зустрічю-вечерею, яка відбулася в приміщенні Народного Дому в Ню Йорку. Зустріч, у якій взяли участь коло 80 осіб, відкрив голова товариства д-р Б. Дзерович, після якого промовляли президент УНР в екзилі д-р С. Витвицький, д-р Л. Ганкевич, д-р М. Шахновим, д-р С. Демидчук, д-р І. Новосівський, д-р К. Паньківський і інші. Зустріч, присвячена десятиріччю існування товариства, мала головним чином мемуарний характер. Промовці зверталися зі своїми споминами до часів поміж двома війнами й відмічували ролю, що її відіграв наш правничий стан в обороні національних прав.

Совєти ізольовані в справі міжнародної конвенції про право азилю

Женева. — Крім Совєтів і слухняних їм сателітів нема ніодної країни у світі, яка не признавала б права політичного азилю. Виявилося це ясраво при голосуванні над відповідною конвенцією, що її складено на Комісії Об'єднаних Націй для прав людини. Над остаточним текстом конвенції, що її первісний проєкт склали французи, відбулось в минулий вівторок голосування, в якому 12 голосів було „за", а тільки три стрималиcь: Совєти, Польща й УССР. Совєтський делеґат Фомін, відчуваючи, що не можна одверто висловлюватись проти самої засади права на політичний азиль, подав викрутний арґумент, чому він і його підголоски стримались: мовляв, в цій справі повинен бути міжнародний договір, а не загальна конвенція, яка має характер „декларації, без обов'язуючої сили". Тим самим Фомін дав зрозуміти, що Совєти не визнаватимуть конвенції про право азилю й далі робитимуть лови на людей, за дотеперішнім звичаєм. Конвенція коротка, складається лиш з 5-ох точок із головними принципами. Головний принцип встановляє „право кожної людини просити політичного азилю й користуватися ним, щоб оминути політичне переслідування". Найбільше спорів викликала точка 5-та, яка стверджує, що тільки дуже важливі причини внутрішньої безпеки та охорони власного населення можуть дозволити країні відмовити права азилю, але й у тому випадку вона зобов'язана дати тимчасовий азиль, щоб уможливити втікачеві шукати собі іншого місця замешкання. Право азилю не може суперечити „праву кожної людини добровільно вернутись до своєї батьківщини". Ухвалений проєкт конвенції піде на розгляд Економічно-соціяльної Ради Об'єднаних Націй, та опісля на Генеральну Асамблею.

Провідники спілки будівельних робітників підтримують сен. Кеннеді

Вашингтон. — Понад 3,000 делеґатів на збори спілки будівельних робітників ентузіястично вітали демократичного сенатора з Массачусетс Джана Ф. Кеннеді, який з'явився на цих зборах, де були представники всіх 50-ох стейтів ЗДА. Делеґати гарячими оплесками прийняли початок промови сенатора, який сказав: „Це перша моя нагода відвідати вас як кандидат на президента. Новий президент і новий Конґрес зможуть започаткувати одну з найбільших будівельних програм в історії нашої держави". Приязно розмовляв із сенатором Кеннеді голова Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій Джордж Міні, який також промовляв на цих зборах, де виступав і секретар праці Джеймс П. Мічелл, який, жартуючи, сказав, що він, мабуть, єдиний промовець на цих зборах, який не старається про вибір на якесь становище.

Прихильники Стівенсона плянують нову кампанію в його користь

Шикаґо, Иллиной. — Колишній дворазовий безуспішний демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон відбуває тепер довшу поїздку по державах Латинської Америки і вернеться до ЗДА аж 5-го квітня. Та його прихильники не дармують і підготовляють ґрунт під його кандидатуру на президента, а після його повороту плянують розвинути широку кампанію в його користь. Вже мають назбирані гроші на цю кампанію, щоб здобувати делеґатів в користь Стівенсона, який, як гадають його прихильники, здобуде більшу популярність між демократами, бо буде критикувати політику Айзенгавера у відношенні до Південної Америки. Прихильники Стівенсона вже найняли таланoвитого автора промов, щоб писав бесіди Стівенсонові, якщо буде треба. Сам Стівенсон заявляє, що нібито не буде кандидувати, але часто дає пізнати, що не відмовив би стати президентом, коли б його вибрали. І так 14-го березня в Мендозі, Арґентина, Стівенсон відповів на запити журналістів про його шанси бути вибраним на президента таке: „Не можу нічого сказати про мої шанси бути вибраним на президента, коли я ще сам не знаю, чи буду кандидувати".

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Місячні Збори членів Б-ва св. Юрія, Відд. 239, відбудуться в суботу, 19-го березня 1960 р. (третя субота в місяці), від 3-ої до 5-ої год. по пол., в домі Укр. Амер. Горожан, при 847 N. Franklin. — д-р Вол. Галан, предс.; М. Ковальчук, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — 397 Відд. повідомляє своїх членів, що побір вкладок буде в суботу, 19-го березня 1960 р., від год. 3:00-4:30 по пол., та в неділю, 20-го березня, від год. 12:00 до 1:30. — І. Скочиляс, предс.; О. Штогрин, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Т-во „Подільська Січ", Відд. 8, повідомляє своїх членів, що Місячні Збори Т-ва відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р., в залі Клюбу — 13 Washington St., в год. 2-ій по пол. Просимо також прийти та привести нових членів. — П. Гарасимів, предс.; В. Мандзій, секр.

БОФФАЛО, Н. Й. — Б-во св. о. Миколая, Відділ 127, повідомляє, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р, в церковній залі, при Філмор і Онейда вул., зараз по співаній Службі Божій. Проситься членів взяти участь у Зборах, бо маємо важливі справи на порядку нарад. Просимо також вплачувати вкладки на час. Урядовці збирають вкладки кожної неділі, від год. 11:30 до 1:00 по пол. Просимо зголошувати своїх дітей і знайомих в члени УНСоюзу. — І. Вула, голова; П. Володка, фін. секр.; М. Гаровус, кас.; М. Левицький, рек. секр.

ДІТРОЙТ, Миш. — Управа 175 Відд., Б-во ім. св. о. Миколая, повідомляє своїх членів, що Місячні Квартальні Збори відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р., в год. 1:00 по пол., в залі УНДому, при вул. Мартін. Присутність членів обов'язкова, з огляду на те, що буде звідомлення фін. секретаря за перший квартал та поодиноких членів Управи. Рівнож буде порушена справа приєднювання нових членів до Відділу та інші справи. По Зборах буде збирання членських вкладок. — Я. Базюк, предс.; І. Кальниченко, касир; С. П. Крупка, фін. секр.

ШИКАҐО, Ілл. — С-во Благовіщення, Відд. 125, повідомляє членів, що Збори відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р., в год. 1:30 по пол., при 845 N. Western Ave. Просимо членів прибути на означений час. — Р. Рибак, предс.; П. Яворська, кас.; І. Подола, секр.

ВЕТЛЕГЕМ, Па. — Б-во св. Димитрія, Відд. 288, повідомляє, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р., в год. 11-ій перед пол., зараз по Службі Божій, в церковній залі. Просимо членів взяти участь: на порядку: справа Золотого Ювілею нашого Відділу, який має відбутися в місяці жовтні 1960 р. — А. Данилюк, предс.; В. Загвоський, кас.; Д. Мушастий, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во ім. І. Франка, Відд. 83, повідомляє своїх членів, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р., в год. 1-ій по пол., в Укр. Горож. Клюбі — при 847 Н. Френклін вул. Проситься всіх членів прибути на Збори та вплатити належні чл. вкладки. Членів, що є перешкоджені і не можуть прибути на Збори, проситься вкладки переслати до секретаря перед 25-им березня. — Р. Карбівник, пред.; С. Чорномаз, кас.; С. Гавриш, секр.

ШИКАҐО, Ілл. — Місячні Збори С-ва Рож. Пр. Діви, Від. 259, відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р., в церковній залі, при 4952 So. Paulina St., в год. 1:00 по пол. — П. Трусяк, секр.

ДІТРОЙТ, Миш. — Т-во „Згода", Відд. 20, повідомляє, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р., в год. 2:30 по пол., в залі української католицької Гайскул, при вул. Генлей. Проситься членів прибути, бо маємо важні справи до полагодження. — Й. Косій, секр.

АЛЛЕНТАВН, Па. — Пригадується членам Б-ва св. Арх. Михаїла, Відд. 147, прибути на слідуючі Збори, які відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р., в год. 2-ій по пол., в залі української православної громади. Залягаючих із вкладками членів проситься негайно їх вирівняти. — І. Зазворський, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні Збори Б-ва св. Йосафата, Відд. 217, відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р., в год. 2-ій по пол., в церковній залі, при 305 Hudson Ave. Проситься всіх членів прибути на означений час і вирівняти свій довг, бо хто не заплатить свого довгу, буде суспендований. Просимо привести нових кандидатів на членів УНСоюзу. — К. Шевчук, предс.; Ф. Голод, фін. секр.; В. Симонів, кас.; В. Колданський, рек. секр.

ШИКАҐО, Ілл. — Збори Б-ва св. о. Миколая, Відд. 106, відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р., в Домі Відділів, при 843 Н. Вестерн Еве., в год. 12-ій впол. Просимо всіх членкинь та членів прибути, а довгуючих членів зокрема, просимо вирівняти залеглі вкладки. Члени, які залягають із вкладками більше, чим 3 місяці, будуть суспендовані. — А. Іванюк, предс.; Г. Дацьків, фін. секр.; М. Попіль, кас.

ПАССЕЙК, Н. Дж. — Управа Т-ва ім. І. Франка, Відд. 97, повідомляє всіх своїх членів, що Чвертьрічні Збори відбудуться в неділю, дня 20-го березня 1960 року, в год. 2:00 по пол., в церковній залі, при 45-47 Hope Ave. Проситься про численну участь, з огляду на важливі справи. — М. Мельник, рек. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Т-во ім. Т. Шевченка, Від. 289, повідомляє, що Збори відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р., в год. 3:00 по пол., в приміщенні Укр. Амер. Клюбу, — при 292 Hudson Ave. Просимо про численну участь. Вписуйте своїх дітей у члени УНСоюзу. — В. Гузар, секр.; М. Гузар, кас.

КАРТЕРЕТ, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 342, відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р., в шкільній кімнаті ч. 2, при українській православній церкві св. Димитрія, в год. 2:00 по пол. Всіх членів проситься бути присутніми на Зборах. Залеглі вкладки повинні бути заплачені, щоб довгуючі члени не наражувались на суспендування. Кампанія за приєднювання нових членів вимагає співучасти кожного союзовця. — Управа.

НЮ ГЕЙВЕН, Конн. — Управа Т-ва „Любов", Відд. 370, повідомляє членів і членкинь, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р., в год. 11:45 перед пол., в школі св. Арх. Михаїла, — при 569 Джордж вул. Проситься членів прибути на Збори та вплатити свої залеглі вкладки. Наше Т-во вже устійнило реченець балю, який має відбутися восени. — К. Стасюк, предс.; Р Голубович, кас.; В. Гіна, секр.

ВЕСТ ІСТОН, Па. — Т-во ім. В. Хмельницького, Відд. 137, повідомляє своїх членів, що Квартальні Збори відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р., в год. 2:00 по пол., в Амер.-Укр. Горож. Домі. — Г. Працик, предс; М. Колодруб, кас.; С. Колодруб, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Б-во св. Василія, Відд. 339, повідомляє всіх своїх членів, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р., в год. 3-ій по пол., в домі Укр. Громади, при 3322 Н. Лавренц вул. Проситься всіх членів прибути й вирівняти свої членські вкладки. — А. Хромяк, предс.; А. Дрогомирецький, кас.; С. Лупацій, секр.

БРИДЖПОРТ, Конн. — Т-во „Українська Січ", Відд. 59, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що Місячні Збори Товариства відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р., в УНДомі, під ч. 500 Галлет вул., точно в год. 2:00 по пол. Проситься всіх членів прибути на час. — Управа.

СОУТПОРТ, Конн. — Т-во ім. Т. Шевченка, Відд. 84, повідомляє всіх місцевих і поза-місцевих членкинь і членів, що Звичайні Місячні Збори відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р., точно в год. 4:00 по пол., в залі УНДому, під ч. 279 Кінґс Гайвей Вест. Управа просить всіх прибути на час та полагодити всі справи, які будуть на денному порядку, а головно справу трьох дітей бл. п. Юрія Ярусевича. — І. Махно, предс.; М. Гудзік, кас.; П. Дудко, секр.

ПАССЕЙК, Н. Дж. — Т-во ім. Т. Шевченка, Відд. 42, повідомляє своїх членів, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 20-го березня 1960 р., в год. 2-ій по пол., в УНДомі, при 237 Hope Ave. На Збори просимо прийти всіх членів, бо є важливі справи до полагодження. Подаємо до відома всім членам, що заплянований 45-літній Ювілей нашого Відділу, що мав відбутися 14-го травня ц. р., з незалежних від нас причин, не може відбутися, а відбудеться в неділю, 4-го грудня ц. р. Члени, що купили вже квитки на цей бенкет, будуть важні. — В. Марущак, рек. секр.

МАЯМІ, Фла. — Відділ 368 повідомляє членів, що Чвертьрічні Збори відбудуться в неділю, 27-го березня 1960 р., точно в год. 6:00 веч., у Vasa Hall при 3802 N. E. 2nd Ave. На порядку: звіт з Ювілею і вибір нової Управи на 1960 р. Проситься всіх членів прибути. — Зараз по Зборах відбудеться Шевченківське Свято, в якому наше Т-во бере участь. — А. Наконечна, предс.; С. Маїк, секр.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

Посмертні Згадки

Доська ДЯЧИШИН, членкиня Б-ва св. Василія, Відд. 168 УНСоюзу в Перт Амбою, Н. Дж., померла дня 8-го березня 1960 р., по довгій недузі, на 62-му році життя. Покійна походила зі села Черче, пов. Рогатин, Зах. Україна. До Б-ва і УНСоюзу Покійна вступила 1924 р. Полишила у великому смутку чоловіка Дмитра, доньку Катерину, сина Стефана, невістку, зятя, 4 внуків, які живуть у ЗДА та сестру Агафію і Петра, які живуть в Краю. Похорон відбувся 13-го березня 1960 р., з пох. заведення до української греко-кат. церкви. Покійна була тихої вдачі, виховала своїх дітей і не жаліла пожертв на народні цілі. В Похороні взяли участь найближча Родина, Знайомі, Приятелі та члени Б-ва. По відправленні похоронних Богослужень, Покійну відпроваджено на вічний спочинок, на цвинтар. — Вічна Їй Пам'ять!
Гр. Бабин, секр.

Іван ОЖИНОВСЬКИЙ, довголітній член 143 Відд. УНСоюзу в Great Meadows, помер дня 10-го лютого 1960 р. Покійний народився 1889 р. в селі Теснітчині, пов. Радехів. До ЗДА прибув 1909 р. Полишив у смутку дружину Анну, двох синів: Степана й Реймонда, 3 братів: Михайла, Степана і Василя в Краю, дві сестри: Анну і Юстину в Краю та 5 внуків. Похорон відбувся 13-го лютого 1960 року, з української католицької церкви св. о. Миколая на Pequest Cemetery. — В. Н. П.!
А. Левонук, секр.

● РОЗШУКИ ●

Родина із Старого Краю пошукує:
АНДРІЯ РОСИВЧАКА,
тету ЄВКУ, по чол. МАКУС,
як також
ПАЗЮ, зам. за І. ЗІНЬЧАКА,
зі села Райське, пов. Сянік, Зах. Україна, які ще перед війною виїхали були до Америки. Хто знав би про їхню долю, прошу писати на адресу:
Eva DUB
1728½ So. 15th Street
Omaha, Nebraska

Роман Щеснюк, родом із села Сосниця, пов. Ярослав, пошукує братанка
АДРІЯНА ЩЕСНЮКА,
с. Юліяна, який був при 1 УД;
ЛЮСЮ, зам. ІЗЬО,
яка перед другою світовою війною перебувала у Франції;
СЕМЕОНА КІТ,
з села Завадів, пов. Яворів, який перед другою св. війною працював у Німеччині. Хто знав би про них, або вони самі, прошу ласкаво писати на адресу:
Roman SCHESNUK
11335 Charest
Detroit 12, Mich.
Заграничні часописи прошу ласкаво передрукувати.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу, бо він дає Вам дешеві та вигідні рівні роди забезпечення життя і рівночасно є оборонцем української справи в Америці. Український Народний Союз поважають і американці не тільки завдяки його 78,000 членів і 22-мільйонового майна, але і за його гідну, високопатріотичну поставу в обороні свободи.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

ТАРЗАН, ч. 4423. Кросс втікає з човна.

TARZAN SPED TO THE SCENE OF BATTLE BETWEEN JIM CROSS AND GEORGE ROCKIE'S NATIVE WARRIORS—

Тарзан поспішов на поле бою між Джімом Кроссом і Джорджа Рокісовими тубільними войовниками.

AND NONE TOO SOON, FOR CROSS'S RIFLE HAD SEVERELY WOUNDED THE INSURANCE AGENT!

І зовсім не завчасно, бо рушниця Кросса важко поранила забезпеченевого агента!

FURIOUS, THE NATIVES UNLEASHED A BARRAGE OF MISSILES. JIM PANICKED NOW, AND DOVE OFF THE PROTECTED SIDE OF HIS BOAT.

Розлютовані тубільці зробили загороджувальний вогонь із стріл. Джім попав у паніку і відплив від човна, що його охороняв.